

Jártassági vizsgálati rendszerek és más laborösszehasonlító vizsgálatok

Az összehasonlító vizsgálatok típusai

A laboratóriumok közötti jártassági vizsgálatok (PT) - az előírt feltételeknek megfelelően - 2 vagy több laboratórium által azonos vagy hasonló mintákkal végzett mérések szervezését, végrehajtását és kiértékelését jelentik. Az összehasonlító vizsgálatokat több szinten szervezhetik, de az összehasonlítás céljai, protokolljai és a résztvevők különbözhetnek. A tanúsító vizsgálatokban a referenciaanyagok jellemző értékeit mérésekkel állapítják meg. A módszer validálása során ("kollaboratív" vizsgálatok) becslik a módszerek teljesítőképességét (pl. a valóságát és precizitását). A legpontosabb mérési eredményeket világra kiterjedően hasonlítják össze, döntő ("key") összehasonlító vizsgálatban.

A jártassági vizsgálatok - melyet külső minőség ellenőrző (EQA) vagy a laboratórium teljesítményét értékelő vizsgálatnak is neveznek - a laborok közötti összehasonlításnak a legelterjedtebb, és talán a legfontosabb típusát jelentik.

A PT előnyei

A PT-ben való részvétel lehetővé teszi, hogy a laboratórium saját eredményeit összehasonlítsa más laboratóriumokéval. Ezen kívül biztosíthatja

- a rutin analízisek minőségének rendszeres, objektív és független becslését,
- visszajelzést adhat a szakmai munka javításának elősegítéséhez,
- hasznos információkat a módszer és a készülék teljesítőképességéről, és
- áttekintést adhat a vizsgálati területeken az adott analízisek minőségéről, az országban, a régiókban.

A PT korlátai

Ideális esetben a PT minták hasonló természetűek, mint a rutin minták és megfelelően homogének és stabilak ahhoz, hogy ne befolyásolják a résztvevők teljesítményének értékelését. Gyakorlati szempontból ez azt jelenti, hogy a PT mintákat esetenként kezeltek, pl. stabilizáltak és/vagy liofilizáltak. A vizsgálatban résztvevőknek ezt figyelembe kell venni.

A PT rendszereket nagyon különböző módon szervezhetik és értékelhetik. Nincs tökéletes protokoll! Mind a laboratóriumoknak és ügyfeleiknek, mind akkreditáló testületeknek és hatóságoknak fontos lehet tudni, hogy ugyanazt az eredményt különbözőnek ítélik-e meg a különböző PT szolgáltatók.

Eurachem

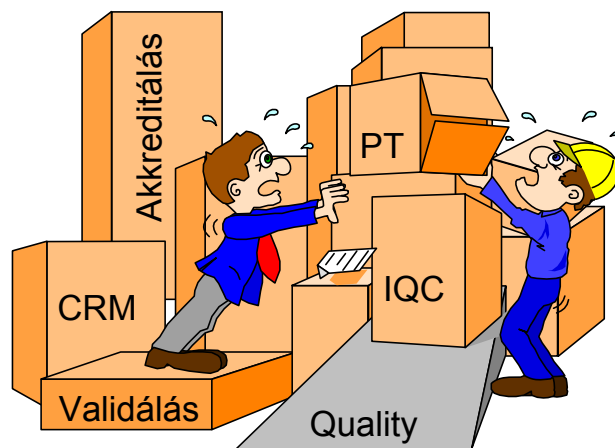
A FOCUS FOR
ANALYTICAL CHEMISTRY
IN EUROPE

Megfelelő PT rendszerek

A vizsgálandó anyagok nagy száma, a vizsgálatok végrehajtásának nagy változatossága azt jelenti, hogy nem mindig lehetséges olyan PT rendszert találni, amely kielégíti a laboratóriumok pontos követelményeit. A PT-re történő bejelentkezés előtt, gondosan ellenőrizni kell, hogy a vizsgálati anyagok/mátrixok, a vizsgálandó komponensek valamint koncentrációsintjük illeszkedik-e a laboratórium adott rutin méréseihez. A gyakoriság megfelelő-e, a PT szervező jegyzőkönyve elegendő információt tartalmaz-e?

PT szerepe a mérések minőségében

A korrekt mérések mind belső, mind külső értékelő eszközök igényelnek. A validálás során meghatározzák a módszer teljesítőképességét. Az ellenőrző grafikonok ismételt használata jelzi, ha a mérések statisztikai kontrol megfelelő tartományában vannak. Sok laboratórium elhatározza, hogy akkreditáltatja a szolgáltatásait, ezzel beleegyezik, hogy kiépíti a minőségirányítási rendszert és elfogadja munkájának rendszeres külső auditálását. A részvétel a PT-ben, hatékony külső eszköz annak ellenőrzésére, hogy az eljárások megfelelnek-e a célnak!

Oktatási szempontok

PT alkalmat ad oktatásra és továbbképzésre. Sok szolgáltató rendszeres felhasználói találkozót szervez azért, hogy megvitassák az eredményeket és a kérdéses területeket. A minták digitális képei lehetővé teszik korlátlan számú résztvevő számára az internet alapú PT rendszerek használatát, közvetlen visszacsatolással és ismételt kiértékeléssel.

A PT eredmények felhasználása

Mivel a PT rendszerek áttekintést adnak a jellegzetes alkalmazási területek analitikai minőségéről, az eredményeket növekvő mértékben használják a laboratóriumok ügyfelei, ill. az akkreditáló testületek és hatóságok. A PT segít olyan mérési problémák felismerésében, melyeknek közvetlen hatása van a kereskedelemre, a környezeti monitorozásra, az egészségre és a biztonságra.

Több információ

A PT szolgáltatókról és a PT-kről több információ szerezhető be a nemzeti akkreditációs testülettől, ill. az olyan szervezetektől, mint az Eurachem, Eurolab, EQALM. Az EPTIS internetes adatbázisa részleteket tartalmaz több száz PT rendszerről.

eptis
www.eptis.bam.de